תפארת יוסף — שבת

(פח:) ואמר ר' יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמודה גנוזה וכו' מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים וכו' קנאה יש ביניכם יצה"ר יש ביניכם מיד הודו לו להקב"ה שנאמר מה אדיר שמך בכל הארץ ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב וכו'. הנה שמים מרמזים על גודל בהירות עד שאינם יכולים לקבל שום לבוש מעולם הזה, כדאיתא בזוה"ק (ויקהל קצז.) שמים לא יכולין למסבל אפילו גרעין חרדל מעוה"ז. והענין בזה, דהנה קודם בריאת האדם קטרגו המלאכים ואמרו שאין מהצורך לבריאת אדם, ואמרו מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם וגו', כדאיתא במדרש (רבה בראשית ח). ובעת הבריאה אז כל מערכות הבריאה הסכימו והשתתפו להצורת אדם. וכדאיתא בתקוני זוה"ק (תקון סט) נעשה אדם אנא ואתם יהבי ביה חלקא. והוא, יען שראו שנבראו כחות ובריות השובבים, והבינו שאין ביכולת לשום בריה להחזיר ולהעמיד הכחות השובבים האלה פנים בפנים לפני השי"ת חוץ מצורת אדם, ואז הסכימו כולם, כדאיתא בזוה"ק (אמור קז:) בשעתא דאדם קאים על רגלוי חמו ליה בריין כלהו ודחלו מקמיה והוו נטלין בתריה כעבדין קמי מלכא, והוא אמר לון אנא ואתון בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ד' עושנו. והנה אם היתה הבריאה עומדת תמיד בבהירות כמו שאז, היתה הבריאה ג"כ נקרא שמים ולא היתה יכולה לקבל גם בעוה"ז שום לבוש. וכמו שביאר בזה כבוד אזמו"ר זללה"ה, על מה שכתיב, הללו את ד' המים אשר מעל השמים, ולמה לא כתיב את המים אשר מתחת לארץ. וביאר, יען בעת שהבריאה עומדת ומהללת, אז אין שום מים התחתונים והכל נחשב מים העליונים, וכדאיתא בש"ס (חגיגה טו.) בבן זומא שאמר צופה הייתי בין מים העליונים לתחתונים ואין בין זה לזה אלא ג' אצבעות אמר להו רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוץ. כי הכיר הבדל בין מים למים, כי באמת בעת שמהללים הם עומדים ממש כמו מים העליונים. ולזה ג"כ אם האדם יעמוד תמיד בבהירות כמו שמים, אז לא נחשב כלל עבודתו שביגיע כפו זכה לזה. על כן הסתיר השי"ת את דרכו, והאדם אינו עומד תמיד בבהירות כמו שמים. ולזה נתן השי"ת לעמו ישראל תורה ומצות, וע"י הסבלנות של תורה ומצות, כדאיתא בש"ס (ברכות יז.) אלופנו בתורה ומסובלים במצות, יכול האדם להזדכך ולעמוד בבהירות כמו מקודם ויהיה ע"י עבודתו, וכדאיתא (אבות פרק ו) רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, שעל ידי תורה ומצות יכול האדם להזדכך ולעמוד בבהירות נגד השי"ת. וזה הענין היה במתן תורה, שאז ג"כ קטרגו המלאכים ואמרו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. והיינו שאמרו מאחר שהשי"ת חפץ לזכך את הבריאה הלא ביד השי"ת לזכך את הבריאה בבת אחת שיעמדו תמיד כמו שמים, ואין צריכין כלל לתורה ומצות. וזה שהשיב להם משרע"ה, כלום יצר הרע יש ביניכם כו', אף שהם עומדים תמיד בבהירות עצום, אבל לא שייך שיהיה נקרא עבודתם על שם יגיע כפם. והרצון של השי"ת הוא כעת שעבודת ישראל

יהיה ע"י תורה ומצות, ויהיה נקרא על שמם. וכמו שכתוב (תהילים ק"ה:ח') דבר צוה לאלף דור, ונדרש במדרש (תנחומא לך יא) על מתן תורה. שראוי היה שינתן תורה לאלף דור ומפני מה נתנה לכ"ו דור על שהיו ישרים וכו'. והיינו, כי באם היה נותנה לאלף דור היה הכל מצד השי"ת, והיה בהכרח לקים את התורה בלי שום בחירה. והשי"ת חפץ להיטיב לבריותיו ורצה לקרות העבודה על שם האדם. על כן הקדים לכ"ו דור, כדי שיהיה להם בחירה והאדם יבחר בטוב וימאס ברע, ויהיה נקרא יגיע כפו. מיד הודו המלאכים ואמרו מה אדיר שמך בכל הארץ ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב, והיינו שהבינו שבהכרח להיות ע"י העלם, שהבריאה לא יעמוד תמיד כמו שמים. ורצה הקב"ה לזכות את ישראל ולפיכך הרבה להם תורה ומצות כי ע"י תורה ומצות יבקעו את ההעלם ויעמדו בבהירות נוכח השי"ת ותהיה נקרא יגיע כפיך: